

ПЕРЕЧИНСЬКИЙ РАЙОН — район, що знаходився 1946—2020 у північно-західній частині Закарпатської області. Утворено у січні 1946 з центром у с. [Перечин](#) (1947—2002 — селище міського типу, від 2002 — місто). На той час до П. р. належали Вільшинківська, Ворочівська, Дубриницька, Зарічівська, Липовецька, Мокренська, Новоселицька, Пастілівська, Перечинська, Полянська-Гутянська, Порошківська, Раківська, Сімерківська, Сімерська, Тур'є-Бистрянська, Тур'є-Пасічанська, Тур'є-Полянська, Тур'є-Реметівська, Турицька та Туричківська сільські ради. У грудні 1962 П. р. укрупнено за рахунок смт Великий Березний, сільських рад Великоберезнянського і Ужгородського районів. У січні 1965 Баранинську, Великоєєвецьку, Великодобронську, Великолазівську, Галоцьку, Глибоцьку, Горянівську, Дібрівську, Ірлявську, Киблярівську, Комаровецьку, Коритнянську, Малодобронську, Малоратовецьку, Мінеральненську, Невицьку, Середнянську, Соловківську, Соломонівську, Струмківську, Тарновецьку, Холмецьку, Холмківську, Худлівську, Яворівську та Яроцьку сільські ради зарахували до відновленого Ужгородського р-ну, у грудні 1966 Великоберезнянську селищну, Буківцівську, Верховино-Бистрянську, Вишківську, Волосянківську, Забрідську, Загорбську, Костринську, Лубнянську, Лютянську, Малоберезнянську, Розтоцько-Пастільську, Солянську, Ставненську, Старостужицьку, Стричавську, Тихівську, Ужоцьку та Черногівську сільські ради — до відновленого Великоберезнянського р-ну.

У 2-й половині 2010-х рр. у складі П. р. (був найменшим у Закарпатській обл., 631 км²) — Перечинська міська, Вільшинківська, Ворочівська, Дубриницька (із с. Пастілки), Зарічівська, Новоселицька, Порошківська (із селами Маюрки, Мокра), Сімерківська, Сімерська, Тур'є-Бистрянська (із с. Свалявка), Тур'є-Пасічанська (із селами Завбуч, Раково), Тур'є-Полянська (із с. Полянська Гута), Тур'є-Реметівська, Турицька та Туричківська (із селами Липовець, Лікіцари, Лумшори) сільські ради. За переписом населення 2001, проживали 32 026 осіб (українців — 96,3 %, росіян — 1,3 %, словаків — 1 %, ромів — 0,4 %, румунів — 0,3 %, угорців — 0,2 %, білорусів — 0,1 %); станом на 1 січня 2020 — 31 688 осіб. У жовтні 2016 з Перечинської міської та Ворочівської, Зарічівської, Сімерківської, Сімерської сільських рад утворено Перечинську міську громаду (144,5 км²); у червні 2020 з Тур'є-Реметівської, Вільшинківської, Порошківської, Тур'є-Бистрянської, Тур'є-Пасічанської, Тур'є-Полянської, Турицької, Туричківської сільських рад — Тур'є-Реметівську сільську громаду (437,9 км², див. *Тур'ї Ремети*), а з Дубриницької та Новоселицької

сільських рад, а також 4-х рад (Буківцівської, Малоберезнянської, Смереківської і Черногівської) Великоберезнянського р-ну — Дубриницько-Малоберезнянську (від 2025 — Дубриницька) сільську громаду (261,4 км², див. *Дубриничі*). У липні 2020 Перечинська, Дубриницька та Тур'є-Реметівська громади були зараховані до Ужгородського р-ну.

На заході проходив кордон зі Словаччиною, на півночі межував з Великоберезнянським і Воловецьким, на сході — зі Свалявським і Мукачівським, на заході та півдні — з Ужгородським р-нами Закарпатської обл. Лежав у [Карпатах](#): північно-східна частина — у межах [Полонинського хребта](#), південно-західна — [Вулканічного хребта](#), центральна та південно-східна — Березне-Ліпшанської долини. Рельєф переважно низькогірний, розчленований річковими долинами, ярами. Виявлено поклади сланців, глини, андезитів, перлітів, каолінів, будівельних матеріалів. Головні річки: Уж (басейн [Дунаю](#)) та її ліві притоки [Люта](#), [Тур'я](#) з [Туричкою](#). Ґрунти переважно дерново-буроземні та гірсько-лісові. До Перечинського лісового господарства належать 6 лісництв — Дубриницьке (4001 га), Перечинське (5128 га), Порошківське (5488,2 га), Турицьке (5834,3 га), Тур'я-Реметівське (3258,4 га), «Шипот» (Тур'я-Полянське, 7755,7 га). Основні лісові породи: бук (90 %), ялина, дуб, ясен. Об'єкти природно-заповідного фонду: загально-державного значення — заказники *Соколові скелі* (606 га, орнітологічний), *Тур'є-Полянський* (2163 га, загальнозоологічний); місцевого — заказники *Дугласова ялиця* (10 га, лісовий), *пам'ятки природи Водоспад* (h-12 м), водоспади на р. Туриця, *Плішка*, *Шипот*, 6 джерел, *Свердловина б/н* (3 га), льодовикове озеро *Велике Тростя* (1,9 га), озеро *Ворочівське* (1,4 га; усі — гідрологічні), кам'яні останці з різними формами вивітрювання *Сокоlecь* (4 га), *Липовецькі скелі* (2 га), печера *Синаторій* на вершині гори *Синаторій*, *Печера Ур*, *скалка Високий стрімчак*, який виник внаслідок тектонічного злому, *Скеля* (3 га; усі — геологічні), *Квазіпраліси Бистрицького* (48 га), *Перечинського* (35 га), *Порошківського* (32,6 га) лісництв, *Праліси і квазіпраліси Турицького лісництва* (643,9 га), *Праліси та квазіпраліси Тур'я-Реметівського лісництва* (98,4 га), *Праліси Черногівського лісництва* (148 га; усі — пралісові), заповідне урочище *Розтоки* (430 га).

Працювала низка лісопереробних підприємств. Сільське господарство спеціалізувалося на вирощуванні зернових, картоплі, овочів, виробництві м'яса та молока. Залізничні станції: *Перечин*, *Дубриничі*. У П. р. — Перечинський професійний ліцей, 24 загально-освітні школи, 13 дошкільних закладів; районний Будинок

культури, 21 сільський клубний заклад, 22 бібліотеки, 2 музичні школи; центральна районна й дільнична лікарні, 4 сільські лікарські амбулаторії, 19 фельдшерсько-акушерських пунктів; оздоровчо-лікувальні комплекси «Дубриничі», «Полонина», «Сонячна поляна», дитячо-оздоровчий табір «Барвінок», дитячий оздоровчий комплекс «Зв'язківець», туристично-оздоровча база «Лумшори», фізкультурно-оздоровчий комплекс «Воєводино», спортивна база «Шеповець». Суспільно-політичне життя р-ну висвітлювала г. «[Народне слово](#)». У с. Зарічово — етнографічний музей «Лемківська садиба». Здобули популярність ансамбль пісні і танцю «Зорянка» й оркестр народних інструментів районного Будинку культури, вокальний ансамбль «Вербиченька» та фольклорно-етнографічний ансамбль «Лемківчанка Зарічівського Будинку культури (усі — народні), ансамбль танцю «Тур'янська долина» районного Будинку культури (зразковий, базується в с. Тур'я-Ремета, засновник і керівник (від 2000) — заслужений працівник культури України І. Пастеляк). Релігійні громади: 16 православних, 7 греко-католицьких, 2 римо-католицькі, 2 християн суботнього дня, 1 християн віри євангельської. На околицях Перечина виявлено поселення пізнього неоліту (близько 20 тис. р. тому), в урочищі Гори — кургани ранньозалізного віку (7 ст. до н. е.). У с. Лікіцари — дерев'яна Василівська церква (пам'ятка архітектури національного значення; перебуває під охороною ЮНЕСКО).

Серед видатних уродженців — економіст, член-кореспондент НАНУ [В. Мікловда](#) (с. Тур'я Пасіка), хімік [М. Головей](#) (с. Сімер), фахівець у галузі інформаційних технологій [В. Попадинець](#) (с. Раково); мовознавець, видавець [І. Гарайда](#) (с. Зарічово), поет, журналіст [В. Діянич](#) (с. Тур'я Бистра), поет, драматург [І. Козак](#) (с. Туриця), поет, пісняр, публіцист [Ю. Шип](#) (с. Мокре),

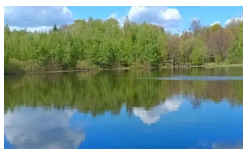
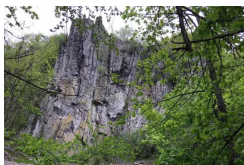
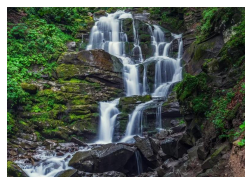
культурно-освітній діяч, письменник [І. Легеза](#) (с. Тур'я Бистра), педагог, перекладач, культурний діяч [І. Мурані](#) (с. Тур'ї-Ремети), письменник, журналіст [В. Мулеса](#) (с. Зарічово), письменник, літературознавець, майстер різьблення на дереві [П. Ходанич](#) (с. Раково), поет, письменник [Ю. Цмур](#) (с. Ворочово), громадсько-політичний і культурно-освітній діяч [А. Штефан](#) (с. Порошково); живописці, народні художники України [Т. Данилич](#) (с. Тур'я Поляна), [А. Кашшай](#) (с. Дубриничі), графік, заслужений діяч мистецтв України [О. Мікловда](#) (с. Тур'я Пасіка), художник-постановник, живописець [М. Заяць](#) (с. Раково), скульптор, живописець [І. Лошак](#) (с. Дубриничі), живописець, графік [Ю. Мошак](#) (с. Раково); співачка (сопрано), заслужений артист УРСР [Т. Бартфай](#) (с. Ворочово), хоровий диригент, народний артист УРСР [М. Кречко](#) (с. Порошково), диригент, заслужений артист України [М. Ходанич](#) (с. Порошково), музикант, диригент [О. Дутко](#) (с. Новоселиця).

Рекомендована література

1. Природні багатства Закарпаття. Уж., 1987
2. Шейко Ю., Ганич Й., Мацо В. Дубринич: Істор.-краєзн. нарис. Уж., 2000
3. Рейпаші М. Новоселиця: Штрихи минувшини та сьогодення рідного села. Уж., 2002
4. Ганич Й. Сімер, любові моя... Уж.; Пряшів, 2004
5. Качур І., Кул Ю., Ньорба В., Пеняк П. Перечинщина — край закарпатських Бескидів. Уж., 2004
6. Федака С. Населені пункти і райони Закарпаття: Істор.-геогр. довід. Уж., 2014
7. Цмур Ю. Сім чудес Ворочова: Істор.-краєзн. нарис. Уж., 2015.

[В. В. Малош](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Перечинський район / В. В. Малош // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2026. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-892653>

2001–2026 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).